

Slottsfjellet – naturverdier og skjøtselsforslag

Stefan Olberg og Kjell Magne Olsen

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold kartlagt biologisk mangfold på Slottsfjellet i Tønsberg. Det ble også gjort en revurdering av naturtypelokaliteter og gitt skjøtelsråd med tanke på å fremme viktig biologisk mangfold. To nær truede insekter ble påvist på Slottsfjellet, samt at den sterkt truede løpebillen *Ocys quinquestriatus* ble påvist her i 1995. Den eksisterende naturtypelokaliteten på Slottsfjellplatået endres ved å skille ut to nye naturtyper (begge B-verdi), samt ved å innskrenke avgrensningen til den gjenværende lokaliteten til selve platået og endre verdien til viktig (B-verdi). Skjøtelsråd for å fremme det biologiske mangfoldet på Slottsfjellet blir presentert.

Nøkkelord

Slottsfjellet
Tønsberg
Naturtyper
Naturverdier
Rødlistearter
Insekter
Skjøtsel

Omslag

Gamle ruiner på Slottsfjellet.
Foto: Stefan Olberg

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-413-9

BioFokus-notat 2015-6

Tittel

Slottsfjellet – naturverdier og skjøtelsforslag

Forfattere

Stefan Olberg og Kjell Magne Olsen

Dato

10. februar 2015

Antall sider

16 sider

Refereres som

Olberg, S. & Olsen, K.M. 2015. Slottsfjellet - naturverdier og skjøtelsforslag. BioFokus-notat 2015-6. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

Fylkesmannen i Vestfold

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO

Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

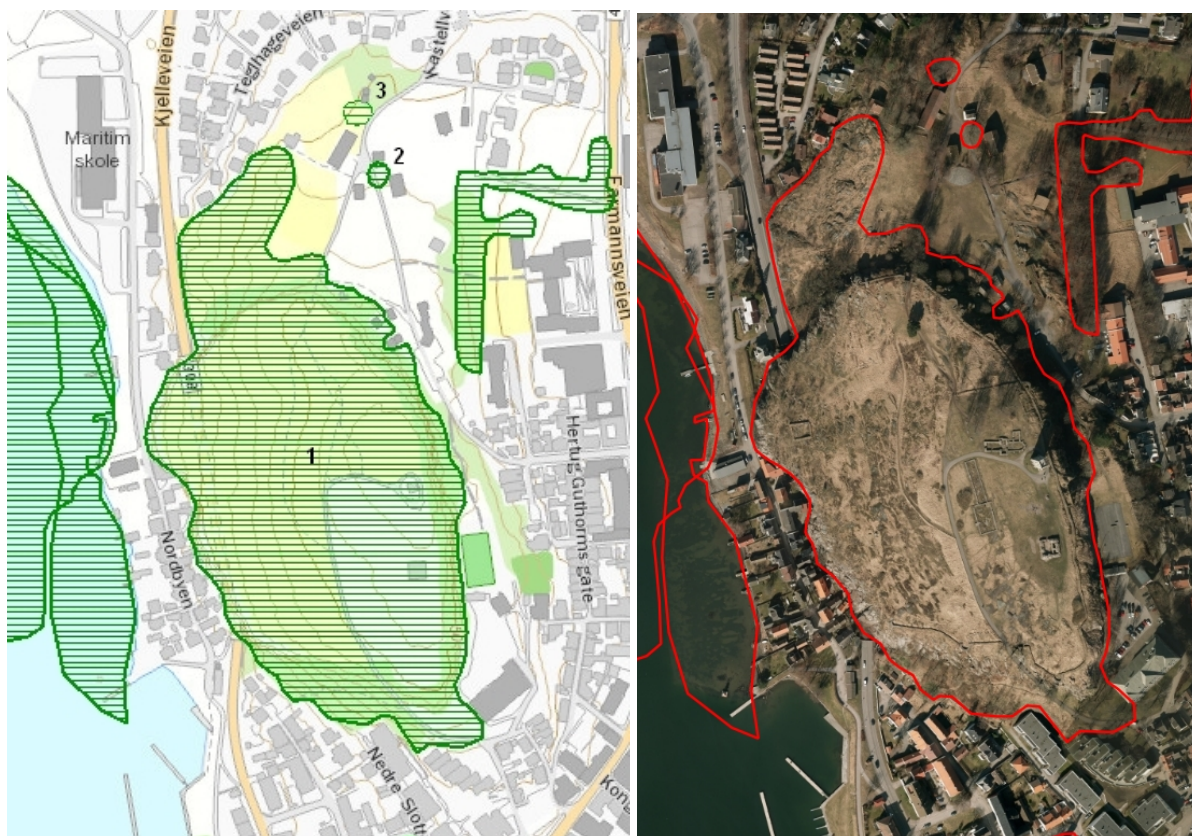
Bakgrunn

BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold kartlagt naturverdier på Slottsfjellet i Tønsberg (fig. 1). Det foreligger en plan for vegetasjonsskjøtsel i Slottsfjellet middelalderpark, der formålet er å fremheve berget og ruinene av borganlegget som kulturhistorisk landskap (Vestfold Fylkeskommune 2014). Hele platået og noe engareal nord for platået (fig. 2) er avgrenset som en svært viktig naturtypelokalitet (Laugsand og Abel 2012). I beskrivelsen av lokaliteten er det oppgitt at det foreligger begrenset kunnskap om hvilke arter som faktisk finnes innenfor arealet. For å kunne gi gode råd omkring den fremtidige skjøtselen og bruken av Slottsfjellet ut fra hensynet til det biologiske mangfoldet, ble det fra Fylkesmannens side vurdert som nødvendig med mer kunnskap.

Arbeidet har omfattet kartlegging av arter, og da spesielt insekter, noe registrering av karplanter og revurdering av eksisterende naturtyper etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). Det inngår også i oppdraget å skulle gi skjøtselsråd som fremmer de påviste biologiske kvalitetene innenfor området. Artskart og Naturbase ble konsultert for å sjekke eksisterende kunnskap om artsmangfold og naturverdier innenfor området.

Figur 1: Angivelse av skjøtselssoner på Slottsfjellet, hentet fra skjøtelsesplanen for middelalderparken (Vestfold fylkeskommune 2014).

Figur 2: Kart og flyfoto over Slottsfjellet med inntegnede naturtyper, der 1=Slottsfjellet 1, 2=Slottsfjellet 2 og 3= Slottsfjellet 3 (hentet fra Naturbase). Naturtypen i NØ er ikke vurdert.

Feltarbeidet

Stefan Olberg og Kjell Magne Olsen (begge BioFokus) kartla insektmangfoldet på Slottsfjellet 28. mai 2014. Også en del karplanter og arter tilhørende andre artsgrupper ble registrert, samt at det ble gjort vurderinger i felt av hvordan området bør skjøttes for best å ivareta/øke mangfoldet av interessante arter. Stefan Olberg og Jan Schreiber (privat) brukte en halv dag 4. september 2014 på å lete etter biller og enkelte andre insekter. Hovedfokuset på siste besøk var å forsøke å gjenfinne den sterkt truede løpebillen *Ocys quinquestriatus*, som i Norge kun er påvist på Slottsfjellet og i et gammelt funn fra Oslo (Kålås mfl. 2010).

Tre dagsverk brukt på kartlegging av insekter er forholdsvis mye, og bør i teorien avdekke en del av de interessante og rødlistede artene som faktisk forekommer på en lokalitet. Likevel viser all erfaring fra tilsvarende undersøkelser at hovedmengden av insektmangfoldet på en lokalitet unngår å bli oppdaget ved bruk av kun manuelle registreringer foretatt i løpet av et fåtall besøk. I tillegg er det gjerne de vanligste artene som har størst sjanse for å bli registrert. En annen viktig faktor er at kartleggenes artskompetanse vil påvirke hvilke arter som registreres og samles inn. Det er derfor en del forbehold ved artsregistreringene våre på insekter, og det må kunne forventes at spesielt gunstige lokaliteter på Slottsfjellet kan inneha uoppgadete rødlistearter.

Innsamlingene/observasjonene av insekter ble foretatt over en større del av platået, samt noe nord for platået (Tallak), men alltid innenfor naturtypelokaliteten Slottsfjellet 1 (fig. 2). De delområder som ble vurdert som mest interessante for potensielle rødlistearter ble prioritert i undersøkelsene. De mest interessante områdene ligger i all hovedsak i søndre og vestre del av platået, der hvor vegetasjonen er best soleksponert. De bratte skrentene i sør (i område D), med blant annet enkelte gamle edelløvtrær, ble ikke undersøkt så godt som ønskelig på grunn av vanskelig tilgjengelighet.

Påviste arter

I tabell 1 er alle påviste rødlistearter på Slottsfjellet listet opp, med siste dato for observasjon angitt. Noen få gamle registreringer med dårlig presisjon er utelatt fra oversikten. Artskartleggingen i 2014 avdekket 178 forskjellige arter, hvorav 121 arter var insekter og andre leddyr, 54 var karplanter og 3 var fugler. Kun fem rødlistearter ble påvist i 2014 og bare to av disse var insekter (dvergnettege og kurvsandbie).

Dvergnettege (*Campylosteira verna*) lever i mose på varme, tørre steder, både på sandstrender og på grunnlendt, baserik mark. Arten er kjent fra noen lokaliteter i Østfold, Akershus og Oslo, og er således ny for Vestfold.

Kurvsandbie (*Andrena fulvago*) er knyttet til baserik kulturmark ved Oslofjorden, der arten besøker kurvplanter. Den er kun kjent fra noen lokaliteter i Oslo-området og i Buskerud. Dette er altså første funn av kurvsandbie i Vestfold.

Tabell 1. Rødlistearter påvist på Slottsfjellet. Data er hentet fra Artskart og egne observasjoner. Alle rødlistekategorier i rapporten er i henhold til Kålås mfl. (2010).

Artsgruppe	Art	RL	Funndato (siste)	Kommentar
Karplanter	trollnype	EN	15.06.2010	Sørsiden av Slottsfjellet, mot bebyggelse
Karplanter	bulmeurt	EN	15.06.2010	Funnet ved foten av Slottsfjelltårnet
Karplanter	alm	NT	28.05.2014	Forekommer spredt på Slottsfjellet
Karplanter	ask	NT	28.05.2014	Forekommer spredt på Slottsfjellet
Biller	<i>Ocys quinquestriatus</i>	EN	02.12.1995	Ett eksemplar samlet inn, uvisst hvor
Veps	kurvsandbie	VU	28.05.2014	Ett eksemplar sør på Slottsfjellplatået
Nebbmunner	dvergnettege	NT	04.09.2014	Flere eksemplarer langs muren i sørøst
Fugl	lerkefalk	VU	06.07.2012	Bruker antagelig ikke Slottsfjellet
Fugl	sanglerke	VU	02.03.2013	Bruker antagelig ikke Slottsfjellet
Fugl	bergirisk	NT	28.03.1994	Kan bruke Slottsfjellet ifm trekk
Fugl	tornirisk	NT	02.04.2001	Bruker antagelig ikke Slottsfjellet
Fugl	hønsehauk	NT	02.04.2001	Bruker antagelig ikke Slottsfjellet
Fugl	hettemåke	NT	16.04.2010	Bruker antagelig ikke Slottsfjellet
Fugl	fiskemåke	NT	16.04.2010	Kan hekke i skrentene ved Slottsfjellet
Fugl	stær	NT	16.04.2010	Bruker sannsynligvis deler av området
Fugl	tårnseiler	NT	28.05.2014	Flere individer flyvende over Slottsfjellet

Naturtyper på Slottsfjellet

Innenfor området som er underlagt den nye skjøtelsesplanen er det avgrenset tre naturtyper på og rett nord for Slottsfjellplatået (Laugsand og Abel 2012) (fig. 2). Disse er: Slottsfjellet 1 – Sørvendt berg/Rasmak/Kantkratt, A-verdi; Slottsfjellet 2 – Store gamle trær – Ask, B-verdi; Slottsfjellet 3 – Store gamle trær – Alm, C-verdi. Disse naturtypene er revurdert i forbindelse med dette prosjektet og kommenteres nedenfor. En fjerde naturtype som ligger innenfor skjøtelsesplanområdet i nordøst (Slottsfjellmuseet - BN00087177, Parklandskap - Alléer), ble ikke oppsøkt eller vurdert på nytt.

Slottsfjellet 1 (BN00087078) Denne naturtypelokaliteten endres ved at den nordre delen av arealet (nord for platået) tas bort, ved at deler av lokaliteten i sør splittes ut som to egne naturtyper (se fig. 4) og ved endret verdi på lokalitetene. Nedenfor følger en beskrivelse av de tre nydefinerte naturtypelokalitetene.

349 Slottsfjellplatået – B-verdi

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes som viktig (B-verdi) grunnet et stort, soleksponert areal med beite- og slåttepåvirket eng, samt forekomst av enkelte rødlistearter. Noe fattig vegetasjon trekker imidlertid verdien ned, og det er noe tvil om hvorvidt engarealene kan avgrenses som en naturtypelokalitet, grunnet en noe artsfattig og muligens noe gjødselspåvirket vegetasjon.

Innledning: Lokaliteten ble først registrert av Arne Laugsand (BioFokus) på oppdrag for Fylkesmannen i Vestfold og Tønsberg kommune, som et ledd i oppdateringen av naturtypekartet i kommunen. Lokaliteten ble i 2014 revidert av Stefan Olberg og Kjell Magne Olsen (begge BioFokus) i forbindelse med en insektkartlegging på platået og råd om skjøtsel av området.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter hele det øverste platået på Slottsfjellet i Tønsberg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er kartlagt som Naturbeitemark - Svak lågurtbeiteeng (D0415), i mosaikk med Slåttemark - Svak lågurtslåtteeng (D0115) og Erstatningsbiotoper - Bygningsstruktur med spesiell flora eller fauna (D1402). Lokaliteten består av en delvis svakt beitepåvirket vestre halvdel, som tidligere har vært noe mer gjengrodd og tidvis klippet/ryddet maskinelt. Den østre halvdelene klippes/slåes maskinelt. Løsmassene på lokaliteten er i hovedsak tynne, og flere steder stikker det frem berg i dagen. Berggrunnen er forholdsvis fattig og gir ikke grunnlag for en spesielt rik vegetasjon. Det er likevel forekomster av noe mer krevende karplanter på lokaliteten, spesielt i sør. Restene etter ringmuren og ruinene på platået har forekomster av enkelte krevende arter, både av karplanter og insekter, og dette er grunnen til at deler av lokaliteten er kartlagt som en erstatningsbiotop.

Artsmangfold: Ask (NT) og alm (NT) vokser enkeltvis på lokaliteten. Løpebillen *Ocys quinquestriatus* (EN) ble påvist her i 1995, men eksakt funnlokalitet er ikke kjent. Arten er sannsynligvis knyttet til de gamle murene/ruinene på platået. Dvergnettege (NT) er forholdsvis vanlig langs murene i sør. Ett eksemplar av kurvsandbie (VU) ble fanget inn på engarealet helt sør på platået. Lokaliteten har et visst potensial for forekomst av flere rødlistede insektarter. Av karplanter observert på lokaliteten kan følgende arter nevnes: Dunhavre, enghavre, smalkjempe, tiriltunge, nyresildre, engnellik, engtjæreblom, markmalurt og slåpetorn.

Bruk, tilstand og påvirkning: Den vestre halvdelen av lokaliteten beites ekstensivt av sau (fra 2007). Resterende areal slås/ryddes i varierende omfang. Den østre halvdelen klippes maskinelt og med varierende intensitet. Arealer nærmest tårnet og ruinene skjøttes som plenareal. Lokaliteten er stedvis preget av mye menneskelig bruk.

Fremmede arter: Det er flere store bedd med syrin på platået, samt noen syrinbusker som har spredd seg til kantarealene. Platanlønn finnes enkelte plasser på lokaliteten og gravmyrt finnes blant annet i søndre del. Artene bør aktivt bekjempes.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten må sees i sammenheng med de to tilliggende naturtypelokalitetene. Disse tilfører viktige arealer med natur som potensielt kan fremme mangfoldet innenfor lokaliteten.

Skjøtsel og hensyn: Arealene som slås kan med fordel slås noe sjeldnere og gjerne senere på sommeren. Beitearealene kan skjøttes slik de skjøttes i dag, men ideelt sett burde arealene vært slått i tillegg til ekstensivt beite, eller kun slått. Det er viktig at arealene ikke tilføres gjødsel. Forekomstene av syrin, platanlønn og gravmyrt må holdes under kontroll, eventuelt fjernes helt.

Figur 3: Nordvestre del av Slottsfjellplatået, som i 2014 ble beitet av sau. Foto: Stefan Olberg.

398 Slottsfjellet sør – B-verdi

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes som viktig (B-verdi) grunnet forekomsten av en soleksponert lokalitet med potensial for forekomst av rødlistearter knyttet til varme berg med delvis rik vegetasjon og noen forekomster av død ved.

Innledning: Lokaliteten ble først registrert av Arne Laugsand (BioFokus) på oppdrag for Fylkesmannen i Vestfold og Tønsberg kommune, som et ledd i oppdateringen av naturtypekartet i kommunen. Lokaliteten var tidligere del av en større lokalitet som ble revidert av Stefan Olberg og Kjell Magne Olsen (begge BioFokus) i 2014 i forbindelse med en insektkartlegging på platået og råd om skjøtsel av området. Lokaliteten er ikke godt undersøkt.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter den søndre skrenten, beliggende vest for adkomstveien og bortover til fjellvegg, mellom bebyggelse og Slottsfjellplatået i Tønsberg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: De viktigste naturverdiene i området er knyttet til Rik edelløvskog (F01), formodentlig hovedsakelig utforming Alm-lindeskog (F0105), men her er også Sørvendt berg og rasmark (B01), med større eller mindre innslag av alle tre utforminger av naturtypen.

Artsmangfold: Ask (NT) vokser i skrenten sammen med alm (NT). Artsmangfoldet på lokaliteten er ikke godt undersøkt, men antas å ha et godt potensial for å huse enkelte varmekjære rødlistearter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er lite påvirket, men har innslag av enkelte forvillede fremmedarter.

Fremmede arter: Noe syrin og platanlønn finnes innenfor lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten må sees i sammenheng med de to tilliggende naturtypelokalitetene. Disse tilfører viktige arealer med natur som potensielt kan fremme mangfoldet innenfor lokaliteten.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør i stor grad overlates til fri utvikling, men forekomster av syrin og platanlønn må holdes i sjakk, og kan gjerne utryddes helt fra lokaliteten.

399 Slottsfjellet ask – B-verdi

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes som viktig (B-verdi) grunnet forekomsten av en gammel, hul ask med en god del døde grener. Sammen med en eksponert plassering gir dette gode forhold for blant annet varmekjære rødlistede insekter knyttet til død ved og hule trær.

Innledning: Lokaliteten ble først registrert av Arne Laugsand (BioFokus) på oppdrag for Fylkesmannen i Vestfold og Tønsberg kommune, som et ledd i oppdateringen av naturtypekartet i kommunen. Lokaliteten var tidligere del av en større lokalitet som ble revidert av Stefan Olberg og Kjell Magne Olsen (begge BioFokus) i 2014 i forbindelse med en insektkartlegging på platået og råd om skjøtsel av området.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter en gammel ask øverst i alléen langs den søndre adkomstveien til Slottsfjellplatået i Tønsberg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Det øverste treet i alléen er en forholdsvis grov ask som er kartlagt som Store gamle trær - Ask (D1209). Asketreet har to hullåpninger ca. 2 meter opp på stammen, og treet har sannsynligvis en større stammehulhet. Åpningene har oppstått i gamle beskjæringer/greinafbrekk. Hulheten ble ikke nærmere undersøkt grunnet dårlig tilgjengelighet. Treet har en god del døde grener i kronen, som er noe vid og lav.

Artsmangfold: Asketreet (NT) har et godt potensial for å huse enkelte varmekjære rødlistede insekter og muligens enkelte lav- og sopparter. Artsmangfoldet på lokaliteten er ikke godt undersøkt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Treet er noe utsatt for beskjæring, og grener som har havnet på bakken fjernes. Treet står fint fristilt og soleksponert.

Fremmede arter: Det står flere platanlønn i alléen.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten må sees i sammenheng med de to tilliggende naturtypelokalitetene. Disse tilfører viktige arealer med natur som potensielt kan fremme mangfoldet innenfor lokaliteten.

Skjøtsel og hensyn: Treet bør ikke beskjæres for døde grener og hulheten må ikke fylles eller tettes igjen. Grove grener som faller ned eller kuttes av bør legges soleksponert i skrenten rett nedenfor treet.

Slottsfjellet 2 (BN00087139)

Lokalitetens verdi endres til lokalt viktig (C-verdi), da treet har en noe skyggefull plassering, mangler viktige elementer for rødlistearter som dødved og hulhet, og at ingen rødlistearter er påvist. Dette tilsier at verdien har vært vurdert noe for høyt.

Figur 4: Ny avgrensning av naturtyper på Slottsfjellplatået.

Slottsfjellet 3 (BN00087195)

Lokaliteten slettes som utvalgt naturtypelokalitet grunnet lave naturverdier knyttet til treet. Det betyr ikke at almetreet er verdiløst for det biologiske mangfoldet, men at verdiene pr. i dag ikke er høye nok til å kvalifisere som en utvalgt naturtypelokalitet etter DN-håndbok 13.

Råd om skjøtselstiltak

Enkelte av tiltakene som er tatt inn i skjøtelsesplanen for middelalderparken kommenteres nedenfor, samt at det blir gitt noen generelle råd angående skjøtsel og håndtering av fremmedarter. Det er i det følgende ikke lagt vekt på andre kriterier enn naturverdier og praktisk gjennomføring. Kulturverdier, økonomiske verdier og estetiske vurderinger er altså ikke vektlagt i rådene, og der rådene omhandlende naturverdiene ikke stemmer overens med andre verdier, må det foretas en avveining mellom de ulike verdiene.

Beite/slått

«På Slottsfjellplatået er i dag omkring 23 dekar inngjerdet til sauebeite for gammelnorsk spelsau. Beitet er av forvaltningen vurdert som vellykket, med gode effekter for både skjøtsel og miljø. Beitet ble opprettet etter befaringer med RADS og Tønsberg kommune i 2004 og skriving av avtale i 2007.»

Det er opplyst at det vurderes å utvide beitearealet, som i dag dekker vestre halvdel av platået. Få beitedyr på et stort areal gjør at beitetrykket i området er lavt. Sett fra naturverdiene side er det tvilsomt om beite er mer fordelaktig enn slått. Årsaken er at sauene er selektive, og gjerne forsyner seg med de mest interessante engplantene, mens en del gressarter og busker som det er ønskelig å holde i sjakk / fjerne, gjerne får stå i fred. Ved slått vil plantene kunne fjernes på «riktig» tidspunkt, mens sauene gjerne fortærer plantene før de har sådd frøene sine. Sauene tilfører også noe gjødning, som generelt ansees som negativt for mange englevende karplanter. Det positive med beite er at en rekke insektarter som lever i husdyrmøkk kan få et levested, men jordsmonnet på Slottsfjellplatået tilsier ikke at en eksklusiv møkklevende fauna skal kunne finnes i sauemøkk her. Dette ble delvis bekreftet ved at kun noen få og vanlig forekommende billearter ble påvist i sauemøkk ved befaringen.

På dette grunnlag anbefales det ikke at beitearealet utvides nevneverdig. Negative virkninger for naturmangfoldet ved en eventuell utvidelse av beitearealet ansees likevel å være små. Beitetrykket bør ikke økes vesentlig fra hva det er i dag. Det anbefales at deler av beitearealene slås og gjerne ryddes manuelt en gang på sensommeren, for å desimere en del gressarter og holde løvoppslag og einerbusker i sjakk. Samtidig er det viktig for en del insektarter og fugler at noen trær og busker får lov til å bli værende innenfor området. På de arealene som i dag slås, er det ønskelig at i alle fall arealer som ligger litt unna ruinene og borgen, og dermed er mindre utsatt for menneskelig slitasje og bruk,

slås mer sjeldent, gjerne bare en eller to ganger i året, og da helst litt sent på sommeren, slik at karplantene rekker å sette frø.

Trefelling

«Det er på befaring av fylkeskommunen og kommunen blinket ut en del av disse [trærne] for felling. Til dels er det diskriminert etter treslag - der bjørk og gran er uønsket. Til dels gjelder utblinking til felling forholdsvis unge trær som skjuler berget og hindrer siktlinjer. Trær som bidrar til et godt miljø og ikke hindrer siktlinjer skal stå. De enkelte trær er gjort rede for i tiltakslistene. Det er enighet om at trefellingingen skal gå gradvis over tid. Slik vil effekten for publikum ikke bli for brå. For øvrig skal det foretas nødvendig beskjæring og tidvis styving.»

Tiltaket er i all hovedsak fornuftig og strider etter vår mening ikke mot bevaring av det biologiske mangfoldet på Slottsfjellet. Unge trær og fremmede treslag kan med fordel felles, men husk også på at det er nødvendig å spare enkelte unge edelløvtrær (rekrutteringstrær) som kan overta når de gamle trærne i området dør/felles. Med «edelløvtrær» menes her norske treslag som ask, alm, våre to eikearter og spisslønn. Fremmede edelløvtrær er derimot uønsket. Gamle edelløvtrær bør i all hovedsak bevares, og de bør ikke beskjæres unødvendig. Ved fjerning av døde grener og dødvedpartier på gamle trær, fjernes også livsgrunnlaget for en rekke vedlevende arter knyttet til de gamle edelløvtrærne. Spesielt viktig er det at edelløvtrær med påvist hulhet ikke fjernes. Hule edelløvtrær er svært viktige for et stort mangfold av rødlistede insekter, deriblant den kritisk truede eremitten, som har sin eneste nåværende norske forekomst i hule asker på Tønsberg gamle kirkegård.

Trærne i alléene langs gangveien opp til platået i sør og langs trappene opp til platået i nord, er ikke avgrenset som egne naturtypelokaliteter. Trærne i begge alléene er forholdsvis gamle og store, men mangler godt utviklede elementer som grov død ved, hulheter og grov sprekkebark. Slike elementer er gjerne nødvendig for at trærne skal kunne huse et mangfold av rødlistearter. Det er svært sannsynlig at trærne på lengre sikt vil kunne utvikle seg til å bli viktige trær for det biologiske mangfoldet. Det anbefales derfor at så mange trær som mulig i alléene bevares, og at de eldste/største trærne prioriteres. I begge de nevnte alléene står det platanlønn. Platanlønn er en fremmedart i Norge som attpåtil står oppført på svartelisten med svært høy risiko (SE) (Gederaas mfl. 2012). Platanlønn bør derfor fjernes, både i alléene og ellers på Slottsfjellet.

Figur 5: Sørvestre del av Slottsfjellplatået med grunnmurrester og syrin. Foto: Stefan Olberg.

Sørvendt berg og allé (område D)

Ett av trærne som står innenfor alléen langs adkomstveien i sør (område D, fig. 1), er avgrenset som en viktig naturtype (Slottsfjellet ask, fig. 4). Dette treet er spesielt viktig for artsmangfoldet knyttet til gamle, hule trær på Slottsfjellet. Treet har i tillegg til hulheten mye dødvedpartier i kronen, og må, om nødvendig, beskjæres med stor forsiktighet slik at en god del av den døde veden blir værende på treet. Platanlønn i alléen bør, som tidligere nevnt, fjernes og heller erstattes med alm, ask eller eik. Edelløvtrær som står innenfor naturtypen Slottsfjellet sør bør i all hovedsak få stå i fred. Svartelistearterne platanlønn og syrin (høy risiko) kan gjerne fjernes også her, men dette må utføres slik at inngrepet i lokaliteten ikke blir for stor og går utover naturkvalitetene.

Slottsfjellplatået (område E)

Syrinbeplantninger finnes flere steder på selve platået. En del unge planter har spredd seg til ytterkanten av ringmuren og ned i skråningene flere steder, spesielt i sør. Det er ikke ønskelig at syrin sprer seg ut fra de plantede forekomstene på platået, og alle syrinplanter utenfor ringmuren bør i utgangspunktet fjernes. Det vil lette det fremtidige arbeidet med bekjempelse av syrin om mengden og utbredelsen av syrin på platået reduseres. Spesielt problematisk ansees syrinbeplantningen helt sør på platået. Naturlig forekommende busker, som for eksempel slåpetorn, kan med fordel erstatte de syrinforekomstene som fjernes på platået. Enkelte steder på platået (både i sør

og i nord) er det matter med gravmyrt, en svartelisteart (svært høy risiko) som bør bekjempes aktivt.

Figur 6: Alléen langs adkomstvei til platået i sør (øverst), hul ask øverst i alléen (venstre nederst) og sau på beite (høyre nederst). Foto: Stefan Olberg.

Referanser

Artsdatabanken 2015. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Direktoratet for Naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper – Verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. og Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Trondheim.

Laugsand, A.E. og Abel, K. 2012. Naturtypekartlegging i Tønsberg kommune 2011. BioFokus-rapport 2012-29. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Miljødirektoratet 2014. Naturbase.

<http://geocortex.dirnat.no/silverlightviewer/?Viewer=Naturbase>

Vestfold Fylkeskommune 2014. Skjøtselsplan for Slottsfjellet middelalderpark. Tiltaksplan for vegetasjonsskjøtsel 2013-2017.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>